

ALFÖLD

SZÉPIRODALMI, MŰVÉSZETI, TÁRSADALMI ÉS KRITIKAI KÉPES FOLYÓIRAT.

FELELŐS SZERKESZTŐ: HONISCH L. ISTVÁN.

ARAD, 1901. NOVEMBER HÓ 17.

I. ÉVFOLYAM 6. SZÁM. ════════

═══════ MEGJELNIK MINDEN

MÁSODIK VASÁRNAP. ════════

SZERKESZTŐSÉG: SZABADSÁG-TÉR 16. SZÁM.

KIADÓHIVATAL: JÓZSEF FŐHERCZEG-ÚT 22.

Előfizetési ára: Ujévig 3 korona.

Egy évre 10 kor.

Egyes száma 40 fil.

Arad.

SZÉPIRODALMI, MŰVÉSZETI,
TÁRSADALMI ÉS KRITIKAI KÉPES FOLYÓIRAT.

Felelős szerkesztő: HONISCH L. ISTVÁN.

SZERKESZTŐSÉG: SZABADSÁG-TÉR 16. SZ.

KIADÓHIVATAL: ARAD, JÓSZEF FŐHERCEG-ÚT 22.

MEGJELENIK MINDEN MÁSODIK VASÁRNP.

Előfizetési ára: Ujévig 3 kor. Egy évre 10 kor. Egyes száma 40 fill.

Báró Bánhidy Antal,
a kisjenői kerület országgyűlési képviselője.

Vásárhelyi László,
a pécskai kerület országgyűlési képviselője.

A KÖZÖNSÉGHEZ.

Az alföld magyar családjaihoz van néhány szavunk.

A mikor megindítottunk itt az alföld szívében olyan lapot, mely belletrisztikával, társadalmi problémák fejtegetésével, kritikával foglalkozik és azon felül képekkel illusztrálja a nagy magyar róna kulturális exteriőrjét, tudtuk jól, hogy legnagyobb ellenségünk az a régi, meggyökeresedett előítélet lesz, melyet a vidéki közönség a vidéki szépirodalmi lapok iránt magába szivott. Mert sajnos, ma is mosolyogva beszél mindenki egy „vidéki szépirodalmi“ lapról. Abszurdumnak, paradoxonnak, sőt chimaerának tartják.

Pedig ennek az előítéletnek nincs erkölcsi létjoga. Hogyha már általános a panasz, hogy a fővárosi szépirodalmi lapok gyöngék, a vidéket s a vidék kulturáját ignorálják, mért emel hát a vidék bástyát egy szépirodalmi lap ellen. Hiszen a vidéknek szüksége van egy olyan organumra, mely forrásban levő művelődését, irodalmának növekedésében levő hajtásait kinevelje, megérlelje.

Aztán meg avval az előítélettel sem vagyunk már úgy, mint néhány évvel ezelőtt. A vidéki zsrnalisztika, mely még 4—5 évvel ezelőtt gyenge esenevész volt, ma már izmos, rendkívül produktív. Ennek a szellemi termelésnek, hogy börzei nyelven szóljunk, kell piac, és az alföld magyar családjainak szüksége van egy olyan szépirodalmi lapra, mely végre a jó elhanyagolt vidék apró-cseprő bajaival, és nagy problémáival is foglalkozik. A kettő, a termelő s a piac már régóta keresi egymást s ezért nyíltan kilépünk a porondra összetömörülve, mi, a vidék zsrnalisztikai gárdájának ifjabbjai, hogy megteremtsük, nem, hogy megkeressük, megtaláljuk magunknak a mi közönségünket. Az előítélettel mi nem törődünk. Lapunknak adtunk már programot. Vegyítjük az illusztrációk derüs élénkségével a betűk komolyságát. Az üde, friss versek mellett helyet adunk az élet komoly és nehéz problémáinak. Kerüljük a külföldi secesziós lapok exaltált hóbortosságát, de gondunk lesz rá, hogy a tudósoknak való

elvonat fejtegetések mellett a lélek derüjével, a régi jó esprit csillámaival is felvidítsuk az arravágyókat. Változatos, élénk tartalom mellett lapunk külseje is lépésről-lépésre csinosodni, szépülni fog.

Ehhez pedig a magyar családok támogatását kérjük.

Az „Alföld“ szerkesztősége.

A „FEHÉR ÉJSZAKÁK“-BÓL.

NIKELSZKY GÉZA.

Álmodtam-e egy gyöngyörű szép álmot?
Vagy ébren a lelkemmel láttalak?
Óh szólalj meg, ha itt élsz e világban,
Csak halljam hangod, egy élő szavad!
Ha te vagy az, kit keresek, mióta
Csak szerelemről álmodik szívem:
Csak egy szót szólj, hogy eljön még az óra,
Mely nekem ad, — és én azt elhiszem.

Óh szállj le hozzám! Karjaim kitárom,
Hogy örökre szívemre zárjalak!
Keress föl a mélységben! Óh ne késsél,
Míg e tárt karok visszahullanak.
De mégis, — ha idő kérdése voln' csak
Boldogságomnak földi edene,
Várom reád! míg föllelsz, vární foglak,
Csak reményt adj én lelkem mindene! . . .

De várhatok! Oh mert hiszen te itt élsz
És csak nekem vagy álom, képzelet.
Óh mért is várok feleletre onnan,
Honnán visszhangot kapnom nem lehet!
De mért keressz föl akkor álmaimban,
Mint életem jöttető anygala.
Ha hozzám egy tekinteted alig van?
Mért foszlat szét a valóság maga?

Vagy tán csalódom benned? Éjszakáim
Fehér alakja más és nem te vagy?
Szemem káprázik, hogy te nem lehetsz más,
Mint épp csak ő? érzésem cserbe' hagy?
Nem, nem lehet, hogy más is élhet itt még
Hozzad hasonló, kit szeretethetek.
Elöttem vagy fehér ruhádba' mindég —
Csak te lehetsz az, más nem, nem lehet!

Óh mért is alkotott elmém előbb meg?
Nem keresném most benned álmodat!
Add vissza hát leány, add vissza nekem
Én álombéli boldogságomat!
Vagy jelenj meg, ha nekem szánt a végzet,
Mint éjjente! vagy, — ha ez nem lehet:
Oda adom e földi üdösséget.
Érted? álmodom az életet!

A CSÓKRÓL.

Azt ígértem neked, kedvesem, hogy magyarázatot írok neked a csókról. Azt is ígértem, hogy ez a magyarázat nem olyan lesz, mint a többi. Nem úgy akarom neked magyarázni kedvesem, a csókot, a hogy a tudós professzor urak szokták, hanem ahogy azt te, én kedvesem, jobban szereted.

Mi hát a csók, kedvesem?

Az ajkak találkozása? — Nem.

Ilyennek csak azok találják a csókot, édesem, kik benne gyönyört nem keresnek. Hát akkor gyönyör van a csókban?

Oh igen, gyönyör, olyan pazar gyönyör, amelyet az igazhívő muzulmánok a hetedik menyországban ígér a próféta.

Tehát gyönyör a csók csak és semmi más?

Oh, nem, édesem. A csókban más is van, mint gyönyör.

Mi hát a csók, kedvesem?

Egy arasznyi perczen mennyi kincs! Nem édesem, a költő mondja ezt, a ki szerelmes. A csóktól részeg poéta rapszodiája. Megértted-e hát belőle, mi a csók? Nem, ugy-e bár, kedvesem? Egy arasznyi perczen mennyi kincs. Szép így a csók, de más poéta másként is értelmezheti. Hiszen a csókot annyiféleképpen mondják. Nem tetszik-e néked, édesem, így: A csók az örökkévalóság egy pillanatban; a teremtető ihletett perczenek gyönyör gyermeke; mutató a földöntúli életből.

Megértted-e hát ebből, mi a csók?

Nem, kedvesem, nem értetted meg, mert ez még mindig nem a csók.

Mi hát a csók, én gyönyörűségem?

A szerelem frigykötése? Oh nem. Hát a csókhoz, hogy csók legyen, a frigy is szükséges?

A csók nincs szerelem nélkül és nincs-e szerelem csók nélkül?

Oh igen. Mindegyik más ország. A csók, ah a csók az külön szerelem. Ha a szerelmesek el tudnak lenni csók nélkül, akkor a csók is el tud lenni szerelem nélkül.

Fejedet rázod, édesem? Igazad van. Tehát a csókhoz kell gyönyör és szerelem?

Mi hát a csók, én kedvesem? Miatyánkja talán a gyönyörért epedőknek?

A korallpiros ajkak égő szomjára hűsítő ital?

A Walhalla minden gyönyörűségét fölül muló érzemény?

A szerető lelkek földi üdvözülése?

Kárhozat, mely egekbe emel?

Oh, nem, nem! Nem ez a csók, én édesem

A teremtés géniusza nem adott a csókhoz magyarázatot. A csókot tehát nem értjük meg.

Kedvesem, ígértem neked, hogy a csókot megmagyarázom. Belátom most már, hogy a csókot magyarázni nem lehet.

Mert, édesem, a csók ez:

Puha, fehér kezeddal meg fogod az államat és fekete szemed sugárait szemembe veted.

Oh, gyönyör!

Édes piczi ajkad összehuzod és kacsóddal megszorítod állammat.

Oh élvezet!

Másik kezeddal kerekre tágult szemem reszkető pilláit lecsukod s gonoszul nevensz.

Oh gyötrellem!

Karoddal átöleled fejemet s ajkaiddal égő ajkaimat keresed!

Oh gyehenna!

Ajkaid az enyémre tapadnak s ereinkbe emésztő tűz szökell.

Credo!

„Ha csókolsz, gyönyört gyönyörért adsz, édesem.“

Madam Chrisantém,
Az „Aiföld“ munkatársa,

„Ha csókolsz, ajkaid sejtjei tesznek szent esküvést, édesem.“

„Ha csókolsz, feleled a multat s nem gondolsz a jövőre, édesem.“

„Ha csókolsz, gyötrelemtől reszket minden tagod, édesem.“

„Ha csókolsz, gyönyörtől elkábul az agyad, édesem.“

„Ha csókolsz, kínzó örület fog el, édesem.“

„Ha csókolsz, büszkeségtől hideg futja át a bőröd, édesem.“

„Ha csókolsz, a féltéstől remeg a kezed, édesem.“

„Ha csókolsz, az üdvözülést érzed, édesem.“

„Ha csókolsz, a kárhozatot érzed, édesem.“

Igértem neked, kedvesem, hogy magyarázatot írok a csókról. Ime, ez az, ahogy neked tetszik, tudom jól.

DZSIN.

Színházban.

*Mikor még a karzatra jártam,
A csengelyűszót alig vártam,
— Néhány hatos, s tün fáztam érte,
De hát a színház azt megérte!*

*Szomszédom szép kis barna lány volt,
Kiért az egész karzat lángolt.
Mindig mosolygott piczi szája
És kartonból volt a ruhája . . .*

*Azóta sok, sok minden elmult,
A hajam is hullásnak indult;
A színházban földszintre járok,
S a színészekről sokat várok.*

*A kis leány is megnőtt szépen,
Itt lent ül mindig a középén,
Selyem ruhája suhog, lebben,
S nem kacsinat nála senki szebben!*

*

A nő a világ teremtése óta egy cseppet sem változott: ha visszavinnéd a paradicsomba, megint azon kezdené, hogy megkínálna az almával.

* * *

A nő feladata egy férfit boldoggá tenni, de vannak asszonyok, a kik keveslik ezt a feladatot.

TÉLI REGE.

Írta: SZATHMÁRY ZOLTÁN.

I.

. . . Várta a reggelt. Ugy virrasztotta keresztül az éjszakát, egyetlen pillanatra sem szállva meg szemét az álom. Keresztül fetrengte a hosszú időt, a mikor pedig az álmatlan ember kétszeresen érzi a fájdalmat, százszeresen elhagyatottságát, mikor minden olyan nyomasztóan csendes s mindenek mégis olyan kísértetiesen hangosak. Riasztó neszek támadnak a sötétben, a szél szilaj, rapszódikus dallamokat dudol, úgy tetszik, mintha emlékezne is a zürzavaros melódiákra.

Talán valamikor régen, a szívárványos mult tavaszán hallotta a bálteremben, mikor diszharmonikusan vágott bele a nótába a duhajkodók éles kaczagása, a poharak csengése.

S most újra átéli emlékében azt az időt. Csupa fény, pompa, illat minden . . .

A karbolszaggal telített terem egyik sarkában a kis asztalon ott pislog a lámpa, mellette karosszékekben szendereg a jó lelkek nyugalmával az ápolónő. Nehéz lélekzetvétele nem hallatszik el az álmatlanul fetrengő beteg asszonyhoz, nem hallja az álmodozó lélek a mellette fekvők lihegését sem, csak arra a zürzavaros hangokra figyel, a melyek a víziók világában keringő dalokká alakulnak ki.

A közös nagy terem órája ketyegése köti le azután a beteg figyelmét s úgy tetszik neki, mintha egy régi, régi kedves nevet hallana, hol élesebben válna ki a szomorú egyhangúságból, hol tompábban, alig hallhatóan.

És várja a reggelt. Nehezen, megerőltetéssel emeli fel a fejét, hogy kitekinthessen az ablakon, mely épen ágya mellett van s melyen oldalt a színehagyott, fakó függöny szabadon hagyja egy tenyérnyire a kis üvegtáblát. Mohó kíváncsisággal leleskedik ki rajta . . . Nehezen, nagyon nehezen hajnalodik, lombán dereng még a szürkület. Az óra lapját nem láthatja még a gyér világításban, megvárja hát, míg halkan rekedt zörrenéssel üt az óra. Attól kezdve számítja a perczeket a csuklóján, az érütéseken.

Egy végtelenségnek tetszik a beteg asszony előtt az éjszaka, melynek mintha sohasem akarna vége szakadnai.

Egy-egy mellette fekvő beteg egyet fordul, nagyot sóhajt mélyen. Azokat a nehéz sóhajokat sem hallja, csak a mint vézna karja megmozdul s megzörren alatta a szalmazsák, akkor retten meg.

Enne a zörrenésnek értelme van, a mit csak ő tud megérteni. Egy haldokló panaszos hangjára ismer benne, egy szük mellű, beteg emberére, akit ő ösmert, aki érette halt meg, nevével az ajkán.

Szeretné befogni a fülét, hogy ne hallja, de valami leküzdhetlen vágy arra készíti, hogy

Jäki Tóth István, mortara-novarrai hős.

felkaparja a szalmazsák takaratlanul hagyott részét csontos ujjaival. Hadd legyen még beszédesebb a zizegő szalma! Hadd . . . Ugy tesz, mint a gyermek, aki fél a boszorkánytól, de szívesen hallgatja az azokról szóló dajka meséket.

Azután újra odatapad tekintete az ablaktáblákra, melyeknek egyre élénkül a színe. Odakünn szürkül, egyre erősebb lesz a betörő fény, a teremben a tárgyak körvonalai egyre élesebbek lesznek. A beözönlő fény egyideig viaskodik az éjjeli lámpa gyöngye fényével, azután lassan-lassan győzedelmeskedik felette. Egyre szűkebb határt szab a lámpa által vetett fénynek, leszoritja a terem fehérre meszelt tetőzetéről, míg nem a kis lámpa fényudvara nem terjed tovább a kis asztallapjánál.

A pergamen-sárga arcú ápolónőt is felveri álmából a hajnali fény. Lomhán emelkedik fel karosszékéből, nagyokat nyújtózkodva. Lassan csoszog végig az ágyak mellett. Jobbára mindenki alszik, csak a tizenhetes van fenn.

— Ez a türelmetlen jószág, ez a nyughatatlan, — mormogja.

A tizenhetes pedig, a mint elhalad mellette, érdeklőleg emeli fel hozzá megkékkarizott, beesett szemét s kéréleg nyújtja felé vézna kiaszott kezeit.

Az ápolónő lehajol hozzá. A beteg asszony elhaló hangon sug valamit. Az ápolónő tovább morog:

— Ah igen az ablak, a fény! Ezért esdekel minden reggel, kinszenvedés neki az éjszaka. Miért? Ki kérdi, hogy miért. Ő meg nem mondja . . . Még utóljára belebolondul abba az ablakba.

A zsörtölődő ápolónő félrehuzza az ablak függönyöket. Teljes erővel tör be a tiszta üvegtáblákon a szürke hajnal, oda künn már régen temet a természet, minden szépet, a mi ékeségel a nyár hozott mezőnek, erdőnek . . . Szegény asszonynak nem sok kedve telhetik a látottakban. Az égen sötét felhők kavarnak s a gomolygó, szennyes felhőkből lassan hull

a hó, — az első hó. Az apró hópihéek tétovázó lassúsággal hullanak alá a magasból.

A hirtelen jött gyöngye fagy azonban még nem szívta ki egészen a föld nedvét. Az előtte való napi esőtől még lucskosak az utcák.

A szél szárnyaira kapja a hópihéket, megtánczoltatja a levegőben, azután egy hirtelen jött rohammal lecsapja a földre. Ott a földön pedig összevegyül a föld sarával. Előbb csak beszenyzezi magát a kis hócsillag, azután elolvad és sár lesz belőle, salak, szenny, amit az ember leráz a sarujáról, ha rátapad.

A szegény beteg asszonynak a havas világ láttára valami szomorú sejtés lopódzott a lelkébe. Valami vigasztalhatatlan sejtélem, hogy mire eljön újra a tavaszi hajnal, a rügybontó, virágfakasztó tavasz, addigra aligha ki nem törlik a tizenhetest, az ő nevét a kórházi betegek névsorából.

És az első hóesésről eszébe jutott egy történet, az első szerelem története, melynek emléke olyan, mint a szűzfehér hó tisztasága.

Mese egy leányról! Mese, amely nem a vigak közül való, mese, amely nem mese többé, hanem szomorú történet . . .

II.

Mindennapi sablonos történet ez. semmi új szín benne, semmi új hangulat. Szomorú, mint maga a boldogtalan szerelem . . .

Egy szép leány szíve virágzásba borult, az első szerelem virágzásába. Váratlanul szállta meg a leány szívét a szerelem mámora, mint a lombja vesztett, koronája hullt erdőt az első hó. A szűz kebelben megdobbant a szív. soha nem, még eddig nem érzett dobbanással, fel-lángolt szívében a tűz, perzselő, mindent elborító lángolással.

Epedő vágyakozással tapadtak a szép szemek a szerető deli alakjára. Ajka szomjuhozta a csókot, hófehér testén majd kiszökkent a vér, a rakoncátlan egészséges vér, mely tele volt vágygyal, szenvedélyvel.

Gilly Ede

Lángban égő arcczal várta, a vágytól terhes szívvel várta a percet melyben kedvesének jönnie kellett. Épen olyan telhetetlen türelmetlenséggel, mint a szegény beteg asszony a kórház szalmazsákján a reggelt, nap-nap után.

A szerető férfi pedig eljött rendesen. Eljött, pedig nagy ur volt, mégis eljárt az egyszerű, tiszta szobákba.

A leánynak csak anyja volt. Szegény özvegy asszony, a ki munkába járt s így nem akadt nehéz dolga a kísértésnek . . . A leány csak szeretett s szerelmében elvakultan, nem vette észre a lábai előtt tátangó mélységet. Ő csak innen látta a világot az egyszerű gerendás szobából s mit tudta, hogy mint dobozódik a nemtelenség oda künn a mályva virágos ablakon, a hófehérre mosott csipkefüggönyökön túl.

Ő csak szeretett, hitt a férfi szónak.

Tiszta, hófehér volt a lelke, mint a frissen esett hónak.

Azután?! Azután elkerült a gerendás, székfűrészsás kis szobából ragyogó termekbe, a hol fény, ragyogás a melegágya a bűnnek. Egy szegény kézműves ember pedig belelőtt a szívébe egy kis ólomdarabot, hogy ne fájjon olyan nagyon s meghalt a leány nevével az ajkán, annak a leánynak a nevével, a kivel a menyország elfeledtette a poklot. Pedig a fényes paloták kapujában már ott lesett a leányra a kárhozat.

Azután. A durva kéz hány virágot tép csak azért, hogy ha megunja, hát eldobja magától. Egy ideig jár kézről-kézre, azután mind lejjebb süllyed a sárba. Mint az első, frissen esett hó, a mi össze vegyül a sárral, a salakkal, a mit leráz az ember sarujáról, ha rátapad . . .

Azután?!

A tizenhetes tábláról talán már holnap letörölnek egy nevet, a kórház temetőjében ásnak egy új sírgödört . . . A betegek még beszélnek néha-néha egy szegény asszonyról, a ki úgy szerette a fényt, a hajnalhasadást. S úgy várta. Miért?! Hiába kérdezték, nem mondta . . . Azután elfelejtik a szegény asszonyt, ki sem gondol rá . . .

Egy névvel kevesebb, egy púppal több a föld hátán, ki venné azt számba . . .

A leány — költemény.

Az asszony — regény.

Az anyós — tragédia.

* * *

Valamennyi vigjátéknak

Házasság a — vége.

Miért? Mert a házassággal

A vigjáték véget ért.

FEHÉR ŐSZI RÓZSÁK.

— Rendőri riport. —

Vézna, alig nyolcz—tiz éves fiucska áll a kapitány előtt.

Csupa rongy a ruha rajta, csupa csatak. Termetes, vaskos asszonyság ránczigálja be az ajtón. Az asszony arca majd ki csattan az egészségtől.

És szidja a kis sápadt fiut:

— Te tolvaj, te rongyos, te, te . . .

A kis fiu a nyaka közzé huzva a fejét, a szemét fel nem vetné egy pillanatra. Sompolyog szegény a fal mellé s e közben neki ütközik egy részeg csavargónak.

A csavargó, a kinek száján csak úgy ömlik a pálinkaszag; rámordul.

— Odább az utból te tolvaj.

A csavargó ugyanis csak verekedés miatt áll a kapitány előtt. Likat vágott részegen a társa fején. Ez meg nem is olyan nagy bűn, inkább virtus számba megy.

De a fiu lopott bizony, lopott a nagy ünnepnapon. Mindenszentek napján, a mikor pedig magába szállással imádkozni kellene az embernek.

A természetes asszonyságtól lopott, a ki virágot árul a piacon. Ugy keresi a garast.

— Ugy, ugy, kérem — mondja — esőbe, sárba, alig hogy a mindennapi kenyérre telik. Véres verejtékkal keresem a garast s ez a rongyos, né, ne.

És hadonázik a kezével, talán meg is ütné, ha nem tartana a kapitánytól.

Hát a fiu nem tagad semmit. A feje a mellére hanyatlik s úgy beszéllassan, vontatottan.

Odalopózkodott a virág kosár mellé, a melyik tele volt szép fehér őszi rózsákkal, a melyeneket koszoruba szókták kötni. Belemarkolt s elfutott, de elfogták.

A kapitány mérgesen ráripakodik s magyaráz valamit az erkölcsi süllyedésről, hogy micsoda elvetemültség kell ahhoz, hogy lopjon az ember. Meg az irás is tiltja, a tiz parancsolat, a miről azonban aligha hallott valamit ez az elvetemült, rongyos kölyök. Az, az . . .

Megfenyegeti az ujjával a kapitány, nagyobb nyomoték okáért.

A kis fiu pedig csak áll, meg sem mer mozdulni. Nem is menteteti magát.

— És mit akartál azzal a lopott virággal, hiszen ha elakarnád adni, talán egy fillért sem adnának érte. Hát mi volt a szándékod vele.

A fiucska csak néz, azután azon a borongós, fájdalom teli hangján csak azt feleli.

— Erzsikének vittem volna, a Bőskének. Nagyon szerette a virágot, különösen az őszi rózsát épen ilyen tiszta fehéret.

A kofa-asszony vigyorog s úgy rikácsolja;

— Igen valami czéda teremtésnek, az én

virágomat. És még a legszebbjét, a koszoru aljba valót . . .

A kapitány érdes hangon szakítja meg a szitkozódó asszonyt. A fiu felé fordulva kérdi:

— És hol a te testvéred az Erzsike?

A kis fiu szemei megtelnek könnyel.

— Oda kinn a temetőbe, tegnap előtt halt meg.

A kapitány lecsapta a tollat és a zseb-kendőjét keresi.

Talán beesett valami a szemébe. Egy por-szem, az, az . . .

És a szobában levők mind a kis Erzsikére gondoltak, a ki kinn fekszik a temető valamelyik zugában. A kis Erzsike, a ki szerette a fehér ő-zí rózsát, szépet, tisztát.

A kapitány int, hogy mehet mindenki haza.

A kapuban az asszonyág megfogja a fiu kabátja szárnyát. Már az éppen futni akart, neki az utcának széles örömében, hogy nem lett semmi baja a rózsák miatt.

Megfogta az asszony és mondta:

— Adok virágot, ha kell, adok, hogy koszorut kössél a kis Erzsike sirjára.

Sz.

AZ „ALFÖLD“ SZÉPSÉGROVATA.

Kovács Mariska.

Kossak fénykép.

GÁZDAL.

Ha látod, hogy két férfiu
Hevesen magyaráz,
A témájuk — biztos lehetsz —
A gáz, —
Mint kétszer ötven: száz.

Bár nálunk gyakorta kiült
A primadonnaláz,
Mégis csak jobban érdekel
A gáz, —
Mit mindenki gyaláz.

A légszesz tudniillik itt
Fütyöl és dudorász:
Szóval, mibennünket lenéz
A gáz, —
Lenéz, sőt megaláz.

Hol alszik, hol meg kigyulad
S minket a guta ráz:
Hja, kérem itt nálunk nagy ur
A gáz, —
Nagyobb, mint Deutsch és Haas.

De ott, ahol fölsleges
A kivilágítás,
Ott makaacsul tovább is ég
A gáz, —
Mely éberem vigyáz.

(F—g.)

A BARNA LEÁNY.

Minden ideálom szőke volt. Vissza tudok emlékezni gyermekkoromig és csupa szőke hajat, ábrándos kék szemet látok. S még se merem mondani, hogy szebb a szőke, mint a barna.

Petőfitől tudom, hogy „szép a szőke, szép a barna; mindakettő szép, ha szép.“ De Petőfi nélkül is tudnók ezt mindnyájan.

Valami különbség mégis van a barna és szőke leány között.

A szőke leány természettől fogva inkább a plátói hajlamu rajongók mediama. Fehér, mint a friss hó; gyöngye, mint a harmat; légies, mint egy lenge álmokép. A szőke leány az ideálisan szerelmes álmok tüneményes királynője.

A barna: az más.

A barna az élet, a tűz, a szenvedély és az erő.

A barna leány nemcsak megigéz. Meg is babonáz. Elragad és vagy üdvözít, vagy kárhózatba visz; vagy boldogít, vagy megöl.

A szőke ideál édes sejtelmekkel tölt el, a barna emésztő tüzzel és féktelen szenvedélylyel . . .

A kék szem álmokat tükröz, a fekete szem látát sugároz.

A szőke haj a reménység hajnala. A fekete haj a mámor bűvös éjjele.

A szöke a hold szelid fénye. A barna a nap égo koronája.

A költőnek, a ki magánosan szobájába zárkózva dalol, a ki kalamarisából szedi elő a sejtett örömet, fájdalmat, tavaszt és telet, szerelmet és gyötrelmet; annak rendesen szöke az Istennője. Szöke leányról írja dalait.

A nép, melynek dalai az illatos mezőn, a vig fonókában teremnek, már inkább a barna leányt énekl. A népköltészet a való, az igaz költészet; a népdal forrása maga az élő néplelek. Ezért szereti jobban a népdal a barna leányt

FIS. MOL.

NEM FELEDNÉL.

Én nem hiszem, hogy a szived
Felejteni tudna;
Rögös út a szerelmesnek,
A felejtés útja.

Mindhiába volnék hűtlen,
Nem felednél még se';
Márvány a szív s a hű érzés
Mélyen van bevésve.

Más karjába, más keblére
Hiába borulnál;
Ha ölelne, ha csókolna,
Rólam álmodznál.

PÓR LÁSZLO.

ZAZA SZERELME.

— EGY KIS PSZIKOLÓGIA. —

A kik *Zazát* az aradi színházban látták, azok közül sokan egy problémával távoztak az előadástól. Hogy t. i. szerelmes volt-e Bernard (Palágyi) Zazába (Komlósi Ilonka)? S ha igen, hát milyen szerelem volt az?

A cselekmény tényleg kuszáltan, szövevényesen állítja elénk ezt a viszonyt; Zaza és szeretője a darab elejétől annak végéig olyan különböző színekben mutatkoznak be, hogy nem is csoda, ha sok néző lelkében fölmerül a kérdés, a mely az ő szerelmüket kutatja.

Hogy valamilyen szerelem volt köztük, abban már csakugyan nem kételkedhetünk. Csak az a kérdés: milyen szerelem?

Nos, azt hisszük, hogy a darab lefolyását ez a válasz igazolja és magyarázza meg a legjobban: a férfi szerelme érzéki volt, Zazáé pedig ideális.

Nézzük csak!

Zaza, a kaczer énekesnő forró érdeklődéssel viseltetik Bernard iránt. Hát Bernard? Ő

is így van Zazával. Ő maga vallja be az első felvonás elején, hogy Zaza az egyetlen leány, a kibe belé tudna bolondulni. Ezért óvakodik tőle. Zazát, ki e tartózkodás okát nem sejt, még annál jobban izgatja Bernard magaviselete.

Mikor Bernard megtudja, hogy Zaza eped érte, meginog benne a férj és az atya. Zaza szerelme a leggyöngébb oldalát, a hiúságát támadja meg. Könnyelműen utánveti magát a leánynak, a ki persze tenetetlenül és boldogan esik karjaiba.

Bernardo volt az első, a kit Zaza igazán szeretett. Eddig csak a kaczer szeretkezést, a könnyelmű játékot ismerte. Ezt az embert szerelmes ajakkal csókolta, szerelmes karokkal ölelte. Csak most tudja, mit tesz az: szeretni. Nem törődik legjobb barátjával (Cacecar), nem törődik édesanyjával, nem törődik senkivel a világon. Csak Bernardnak akar élni.

Ez az ideális szerelem mindenható ereje.

És Bernard? Ő nem vesztette el az esztét. Felesége és gyermeke fél évig Algirban voltak. Ez az alkalom lehetővé tette neki, hogy szalmaözvegységét pompásan töltsse el. Hogy is mondja az első felvonásban: „mikor egy ilyen leány egész szívvel odaadja magát, az nem csekélység“ S mindez mily könnyen ment! Mily kevés, jóformán semmi anyagi áldozatot sem hozott érte.

Szerette-e Zazát? Minden bizonynyal: *érzéki* szerelemmel!

A leány panaszaiból mindent megtudunk. Zaza csak három hónapig volt zavartalanul boldog. A másik három hónap gyönyöreibe már belévegyült az a sok gyötrellem, a mit a válás közeledése okozott. Bernard folyvást emlegette az amerikai utat. E szerint ő már a harmadik hónap után is el tudta volna hagyni Zazát. Megcsömörlött és a feleségére gondolt. Ez szokott az érzéki szerelem *szerencsés* vége lenni. Ha ideálisan szerette volna a leányt, akkor ő is megtagadott volna érte mindent, miként Zaza tette. Bernard tehát nem volt ideálisan szerelmes és nem volt szerencsétlen.

Mért nem szakított mindjárt? Miért tartott el a viszony a másik három hónapon át is? Mert Bernardo derék, kiméletes ember volt, a ki méltányolta Zaza igazi szerelmét. Sajnálta a leányt.

Hanem azért szinte megkönnyebbült, mikor kiszabadult a leány veszedelmes hatása alól. Ugy elsietett, hogy vissza se nézett. Mily gyönyörű jelenet is az, mikor Zaza megsemmisülve rogy össze, hogy most már „vissza se nézett!“

Itt vége a históriának. Csak három év múlva játszódik le még egy megható epizód. Bernardo visszajön Amerikából egy hónapra. Első dolga Zazát fölkeresni. Miért keresi föl?

Lehet, hogy ismét pusztán kalandra vágyik. Lehet, hogy azóta részben, vagy egészben kiábrándult a feleségből. S ebben az eset-

ben föltétlenül eszébe juthatott neki az a leány, a ki az egész világgal szakítani tudott ő miatt: a s a ki akkor is imádta őt, mikor ő a legdurvább volt vele szemben. (Pl. abban a jelenetben, amikor Zaza elárulja neki, hogy Párisban volt s fölkereste a lakását.)

Kiábrándult, csalódott embernek a szíve visszaszáll az ilyen szerető leányhoz, még az Océán tulsó partjáról is.

Komlósi Ilonka nagyon szépen játszott. Hiába mondta el a kritika pityergőnek: ő olyan drámai hősnő volt, mintha mindig az lett volna a szerepköre. Palágyi is legjobb szerepei közé számíthatja Bernardot.

— s. — s.

Maione Vincenzo.

MAIONE VINCENZO VIVÓMESTER.

Arad, nov. 16.

Egy jeles olasz vivómester telepedett meg Aradon. Most, hogy az idén már a harmadik vivó kurzust nyitotta meg Maione Vincenzo, aktuálisnak tartjuk a hamar közkedvelté vált vivómester életrajzát közreadni.

Maione régi, jómódu nemes családnak a sarja. Atyja Maione Lucián, 20 évvel ezelőtt halt meg és négy fiúgyermeket hagyott hátra. A szülei házban mint apró gyermek, testvéreit folyton a kardot forgatni látta: fölébredt benne a harcias élet iránti kedv. Felismerték rendkívüli tehetségét a kardforgatásban és ritka testi ügyessége, fogékonysága folytán a vivómesteri pályára szánták. Tizenhétéves korában önként soroztatta be magát katonának a 3-ik dragonyos ezredbe. Itt tisztí rangig vitte fel és 10 évig szolgált. Fivére, Maione Francesco, Garibaldi alatt az 1867-iki csatában ellonséges golyótól szíven

Maione Vincenzo.

találva, Mentanánál elesett. Ugyanaznap másik testvére, Antonio Maione, ki szintén mint önkéntes szolgált, vállán sebesült meg veszélyesen. Huszonhét éves korában Vincenzo belépett a vivómestereket képző akadémiába Rómában. Ide csak rendkívüli testi ügyességgel megáldott ifjakat vettek fel, kik szigorú vizsgának vetették magukat alá. Ha a jelentkező, ki legalább is kadéti rangban levő csak katonaviselt ember lehetett, nem vált be, kiselejtezték, de ha nagyon ragaszkodott a felvételhez, 14 napi próbaidőre még ott maradhatott és rendszeren akkor dobták ki. A tanfolyam három évig tartott. Minden év végén vizsgáznok kellett. A zsüri egy altábornagy, egy tábornok, egy ezredes, egy kapitány, ki titkári minőségben funkcionált, a Scuola magistrale militare di scherma igazgatója és két vivómesterből állott. Minden vizsgán újra meg újra kimélet nélkül rostálták azokat, akiknek haladásában, ha nem is fenomenálisat, de legalább is meglepőt nem konstataáltak.

Az első iskolai félévben kardot vagy vitört nem kaptak kézbe. A test fokozatos fejlesztésére és rugékonnyá tételére fektették a fősúlyt. A plasztikus testtartásra és a lábmozdulatok gyorsaságára ügyeltek leginkább. A második félévet az elemi rapírvívással töltötték ki. Mindent, a mi a vívásban egyszerű, hasznos és szép, a legalaposabban tanították.

A második tanévben felváltva hol karddal, hol vitörrel dolgoztak: minden vágást, a támadások számtalan fajtáját, azok sokféle kivédési módját, tanították, míg azok a hosszú gyakorlat és tréning alatt, vérükbe nem mentek át.

A harmadik évben a jól előkészített anyag mesterré formálása következett. Cselvágások száz fajtája, azoknak a legegyszerűbb és ép azért meglepő vágásokkal és támadási módokkal való kombi-

nalása, az au mur védekezés, a mestereknek megengedett szabadságok, a párbajvívás, az iskola és akadémikus vivás előadási, illetve tanítási módja a párbajra való kiképzés stb. volt a tárgy.

Abban az esztendőben, mikor Maione Vincenzó lépett be az akadémiába, 52 kiválóan alkalmas jelentkezőt vettek fel és mikor három év multán befejezték a kurzust, már csak 17-en voltak, kik mesterré avattattak. Ezek közt is a klasszifikálás során Maione a harmadik helyet nyerte.

Mesteri diplomájának megszerzése után Maione Pallanzába ment, hol mesterek mérkőzésén első díjat: arany érmet nyert. Innét Budapestre került, hol az elsőrangú sportegyleteket tanította. Így mestere volt a nemzeti tornaegyletnek, a Wesselényi vívóklubnak, a fővárosi és az atléikai kluboknak, tanította a tűzértisztikart. Városunkba az aradi atléikai klub meghívására került és már harmadik éve fényes eredményel tanít. Vivómestere a 33-ik gyalogezred tisztikarának. Aradon e nemes sport fellendítésében határozott érdemei vannak. Két vívóakadémiát is rendezett, melyeken internacionális hírű mesterek és országos nevű amatőrök is résztvettek. Két kitűnően kiképzett vívógenerációt nevelt már és Arad ifjúsága büszke lehet rá, hogy a vivást tőle tanulhatja.

EGY A VÉG.

Irta: FARAGO ÖDÖN.

Valamelyik kárpáti mezővároskában halottam ezt a szomorú históriát, ha azok most élénének, talán a mai mindenben segíteni tudó kor nem hagyta volna őket elveszni, de talán ők voltak arra hivatva, bizonyítani a régieknek az ujat, az ujaknak a régít mesekorbéli szerelmet. Mert mesébe való szerelem kevés van, ez az volt . . . napsugaras, tele bimbófakadással, madárcsicsergéssel . . . a mi remény lehet egy nyomorult emberi szív vergődésében, az mind bennük volt. Ugy hívták a fiút a barátai, fiatal zsidó papnövendék társai „a hosszú Benő“.

Az apja is pap volt alig ötven hivével, de mind férfi volt, úgy éltek abban a városban, mint egy kis juhnyáj csendesen és alázatosan mindenki iránt . . . egy volt köztük hatalmas rettenthetetlen energiájú ember: az öreg Benő . . . Ez is volt a legidősebb köztük. Mikor végig ment az utcán mindenki megfordult utána. Hatvan éve, hogy forgatja a bibliának szent lapjait, a városban az a hit volt elterjedve róla hogy minden ami jó érte őket, csak az öreg Benőnek köszönhetők.

Mikor azok a szomorúan zavaros idők vol-

tak, akkor sokat hallották Benőnek menydörgéshez hasonló hangját, kezében egy nemzeti zászlóval és úgy hajadon fővel a piac közepén tanította a magyart, hogy mint kell magyarnak lenni. Egyszer csak eltűnt egy csomó társaival . . . nem jöttek haza csak egy év mulva . . . csendesen letelepedtek a régi, üresen hagyott házaikba. Benő hozott magával egy beteges, vörös-haju vézna gyereket. Mindenkinek azt mondta, hogy az ő fia. Találta . . . mint a hogy megtalálják egymást a földben a gyökerek . . . ott szedte föl valahol a harczmezőn, valaki talán ott felejtette. Apja lett neki, úgy dédelgette, saját nevét vallását adta oda neki. Felnevelte papnak, hogy ha valaha leszámol a hatalmassal ne vessen az személt semmit, hisz az ő szolgájának nevelte. A hosszú Benő pedig tanult, szedte magába a szent talmudnak lélekemelő dogmáit . . . vérré vált benne a vallás, vérré vált bene nevelőapjának első szava: Isten-Haza! Néha mikor elábrándozott kutatva emlékeiben, eszébe jutottak neki gyermek évei, valami sejtélem-szerűen emlékezett vissza egy nagy térre, lövöldözésekre, valami szent névre, a kinek a nevével sokszor szaladt ő is a többiekkel az ellenség ellen. Aztán vége lett ennek az alomnak is . . . onnan elhozta egy magas, hatalmas őszszakálu ember, akinek a szemeiből annyi jóságot, szeretetet kapott és nem volt más mint édes apja . . . a papoknak papja. Ha rénézett arra az egyenes ősz emberre csak a kezeit tudta csókolni a nagy szeretettől. Aztán az elhozta egy ismeretlen épületbe, tanították egy soha nem hallott nyelvre, megtanították, hogy egy Ur van a földön, az égben: az Isten! Egy ember van, a ki nem hagyja el soha semmiféle veszélyben: az Isten! Megtanították rá: tehát hinni kell!!

Mikor hazavitték a csöndes városkába, bevezette édes apja a kis templomukba s vitte egyenesen az oltár elé . . . csendesen állott ott egy csomó ember, mintha ő reá vártak volna. ezután megszólalt az öreg pap a fiához fordulva:

— Benő! Azt tanultad az egész életeden át egy az Isten! Ennek a szolgája lettél ma fiam, — ennek a pár embernek hirdetem én hatvan évig éjjel nappal, tűzben, harezban: hogy egy az Isten! Nézd ezeket az arcokat mind egy-egy szent. Soha más névvel nem fekszenek le, soha más nevet áldólag nem vesznek ajkukra csak azt az egyet: egy az Isten! Itt hagyom örökül kertemet, ápolod tovább, itt hagyom szent bibliámat, erre egy sem lesz szükség; lelked szent szavai kellenek ide . . . aból csinálj bibliát, ezzel a fölrással:

Egy az Isten! Ámen! Ámen!

A fiatal papnak révedező tekintete az oltár függönyére esett, a nap sugarai körülövezte vörshaját és úgy állt ott mint a megváltó Messiás! Ihletett áhitattal nézték az öreg zsidók

fiatal papjukat. Benő felvette vállaira a szent keszkenőt, kezébe vette a régi, foszlányos bibliát és halk, remegő hangon fordult híveihez.

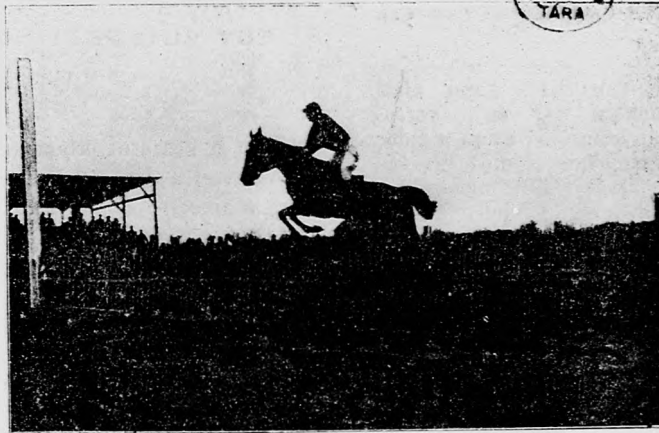
— Egy az Isten! Igaz, szent mondása lelketeknek, és az én lelkem csak legnagyobb háladással csatlakozik hozzá, amit én magammal hoztam az csak egy szó: Szeretni . . . Mint ahogy egy az Isten, egy az élet, egy a szeretet is . . . minden ehhez a szivimádsága hiányzott — a szerelem tana . . .

Itt a napfény elhomályosul, a kis csoport elkezdett morogni, mindegyik egy fájdalmas tekintetet vetett az öreg papra, a ki nyugodt lépéssel állt a fia elé.

— Benő! Hallgasd meg, nekem és a kis csoportnak fogadását. Valamikor régen olyan

Ammen! Ammen! Szónélkül ahogy jöttek, úgy mentek . . . ketten maradtak a templomba . . . az apa meg a fiu most már egymás vállára borulhattak nem látja őket senki csak Az — és az lásson is! Leültek egymás mellé és hosszú hallgatás után a fiatalabbik fátyolozott, rekedtes hangon kezdett mesélni egy szegény keresztény varróleányról, meg az ő sebzett szívéről. Elbeszélte apjának a napokat, a csendes estéket ott a kapu alatt azután benyult a fekete kabátjának zsebjébe . . . átadta apjának a fehér gyűrött lapokat, olvassa el és akkor meg fogja tudni, hogy mi neki a biblia és mi az a szó: Egy az Isten!

— Ugy-e szólni kellett volna az eskü elől, szöknö a varrógép zakatolásához. . . .

Akadályverseny.

világ volt, hogy bántották a magyart, akkor a zsidókra rásütötték a gyávaság bélyegét, hogy megmutassuk nekik, de legkivált a saját Istenünknek, így ahányan vagyunk, harcba állottunk és ott a harcmezőn golyó, ágyú durrogások közt fogadtunk egymásnak hűséget, hogy amint egy az Isten, hogy a milyen egyedül áll a fűszál úgy álljunk mi is — mert tán nekünk is volt szívünk, szívünknek szent szerelme . . . és ládd a mint egy Isten van az égben úgy tartott meg mindnyájunkat egymásnak egymásért. Fogadj esküt te is, mint ahogy mi esküdtünk, hogy ha valaha még szüksége lesz a hazának fiakra és ha elpusztulunk nem sirat se árva, se özvegy . . . csak a föld . . . és annak sirását mi nem érezzük. Esküdj!

És esküdött. Odatette fehér ujjait a bibliára és esküdött.

Itt aztán megtörve rogyott a lábai elé az öreg papnak és könyörgött örületes hangon segítségért. Ez felemelte összegörnyedt fiát, homlokon csókolta és suttogó hangon vigasztalta a fiát.

— Egy a vég!

Ettől aztán észre tért a fiu, hosszú alakja kiegyenesedett, megfogta az öreg papnak a kezét egy hosszú csókot nyomott rá és kiszaladt a templomból . . . eltűnt, mint ahogy a csillagok tűnnek, némán, senkit sem bántva, senkitsem kérdezve hova?

Harmadnapra lelték meg a kukoriczavetések közt a parasztok . . . szép volt . . . arca mosolygós, úgy vitték haza az ismerős parasztjai, mint egy szentet . . . az öreg odahaza kinyitotta az ajtót és néma köszönéssel fogadta a jövevényeket. Fel se vette a lepelt csak bent a templomba egy imát mondani a halotért. . . .

Mikor ezt elvégezte négy darab deszkát összeszegezett és beletette a fiu holttestét, csak mikor az utolsó deszkát akarta leszögezni akkor borult rá keserves zokogással, érthetetlen szavakat mormogva.

Másnap eltemették, . . . csöndben, senki sem tudta . . . nem mondtak felette emlékezésedet kevesen is kísérték ki, Nem is a koporsót nézték az emberek. hanem azt a hatalmas szál Profétát, a kit még ez sem tudott megtörni. Künn a temetőben elvégezte a szertartást; mindenki szomoru arczezal dobta rá a rögöt . . . legutoljára maradt ő . . . lehajolt egy darabka földért és mielőtt ledobta volna, felemelte szelid tekintetét az égre es megtört hangon, roskadozón kiáltotta fel az urnak ezt az egy pár szót:

— Egy az Isten . . . egy a vég!

Ez volt az öreg Benőnek fia fölött tartott bucsuztatója de ezzel az övét is elmondta . . . meghasadt a szíve és ott halt meg az öreg pap a sírdomb szélén.

A nagy városban valamelyik kapu alatt csendes kutató szemekkel vár egy varróleányka valakit nap-nap után . . . arcza mindig sápadtabb lesz, csak szemeiben él még egy kis földöntuli bizalom és ha valaki megszólítja szomoru mosolylyal, siró hangon feleli:

— Egy a vég!

TÖRÖK FRANZLIA STRÓFÁK.

LESBOS.

— BALLADA —

Szultántól nem kap pénzt Lorandó,
Sem prae — sem nem postnumerandó.

*

Constans bár sokszor küldött számlát,
A török nem adott monétát.

*

Végül ment erős ultimátum.
Török vállat von s mondja: *Fátum*.

*

Constans ur siet végre haza,
Üres, mit haza visz, a kaszsa.

*

Delcassé, hogy szégyen ne érje,
Fölkialt: „*Reszkess, Mitiléné*“.

*

Bósz levelet Caillard ír: „*Ád-é?*“
Szultán felel: „Nincs már iradé“.

*

La France nagy garral üt Lesbosra,
Török marad, mi volt: adósa.

*

Frank szótól hangos most már Mitiléné,
S ugy marad, ha ezer évig élne.

ELLENTÉTEK.

Mig gall golyók füttyülnek Lesbos felett,
A szultán pedig szólni se mer felet,
Szószban ül az angol a fokföldön,
Bur vitézség mindent tervet földönt
De lapozz vissza s tekints amoda
Hol e szó vagyon írva: Paschoda.

TÖRÖK MONOLÓG.

Fizessenek ?

— Tönkre megyek.

Ne fizessenek ?

— Jól megvernek.

Legokosabban tesztek,

Ha *igérem*, hogy fizetek.

FLOH.

EGY ELTÉPETT SIRKOSZORU.

— JÓKAI MÓRNÉ II. —

Arad, nov. 16.

Azt a koszorut értem, amelyet *Nagy Bella* helyezett el a *Jókainé Laborfalvy Róza* sirhalma-ra s amelyet *Feszty Árpádné* összetépett.

Családi ügy, nem is volna szabad talán nyilvánosan hozzászólnunk, de most már késő. Nincs lap Magyarországon, amelyik ne tárgyalta volna ezt az esetet. Sőt meg sem lehet szólni érte a magyar lapokat, mert ezt az egész ügyet maga Jókai Mór dobta oda a nyilvánosság marcangoló körmei közé.

Igen sokan vannak, akik *elítélik* Fesztyné cselekedetét, talán többen vannak azok, akik meg tudják *érteni* a szalagtépés indokait, szóval a kik méltányolják a Fesztyné felháborodását, s nem kevés azon emberek száma sem, akik *helyeslik* a Fesztyné fellépését. S végül vannak olyanok, akik szerint vitatkozni lehet az eset felett.

Ha mindezen véleményeknek a különböző meggyőződés volna alapja, akkor rendben volna a dolog. Csakhogy egészen másként áll az ügy. Itt nem a meggyőződés diktált, hanem a felekezeti szempont. És ez baj. Nagy baj.

Elmondhatjuk, hogy a Nagy Bella ellen állást foglalók tömegét a semíták, a Fesztyné körül csoportosulókat pedig az antiszemita gondolkodásnak képezik. Ilyen körülmények között pedig a helyes utat egyik fél sem találja meg.

A Jókai Mórné II. magaviselete azonban azok előtt is visszatetszést keltett, akik sémi-

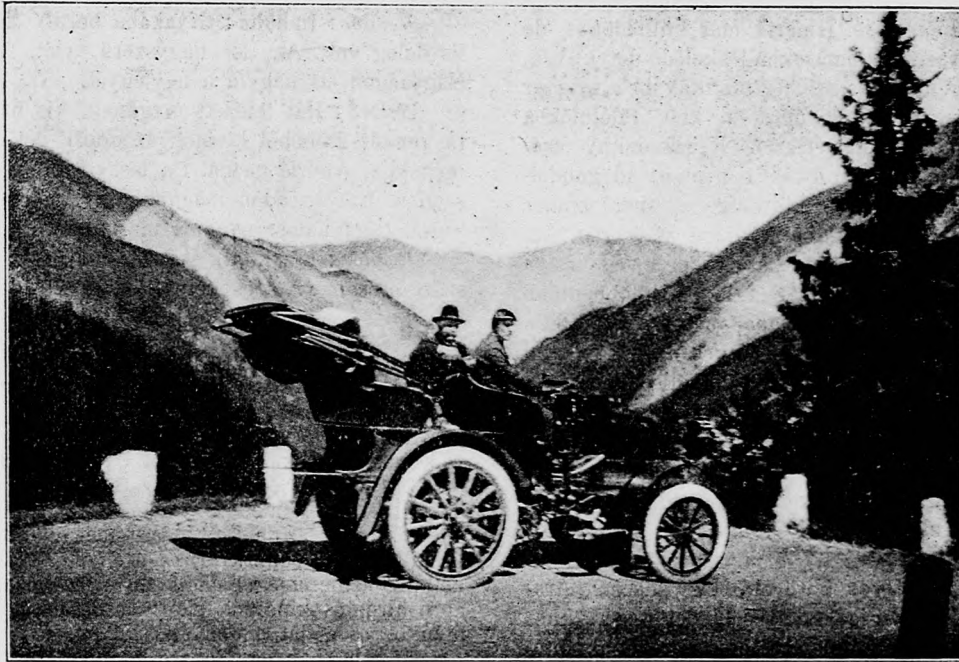
ták ugyan, de nem a felekezeti szempontjából nézik az eseményeket. Az elfogulatlan ész nem is ítélhet másképp. Ha egyedül Grósz Belláról volna itt szó, az ördög se törődne az egész panaminóval. Nagy Bella asszony, színésznő, a milyen több van Magyarországon a soknál. Mint asszonyt éppúgy nem teszik előkelővé, példaképpé kiváló női tulajdonságok, mint ahogy színészi képességei nem teszik őt méltóvá a „művész” elnevezésre. Ez egyszer tény. És ennél többre nem kvalifikálhatja őt az

ilyen büntettet, előbb a kegyelet, utóbb a színművészet ellen, megérdemelte, hogy a közvélemény ítélőszéke elé állították. Ismét annak daczára, hogy a Jókai felesége.

Sőt, ha rajtam állna a közvélemény irányítása s ha én parancsolnék annak megnyilatkozásával, egy harmadik deliktumért is törvény elé állítanám.

A Jókai Mór nimbusza feleért egy emberélettel. A gyilkosság pedig főbenjáró bűn.

SZIGMA.

Gróf Gyulai István és Lukácsy Lajos utazása automobilon.

a baleset sem, hogy véletlenül Jókai Mórnak a felesége.

Balhit az is, hogy Nagy Bella sacrosancta mindenféle vélemény nyilvánítás ellenében. Csak azért, mert a Jókai Mór asszonya. Szó sincs róla, hogy a tisztelet elsősorban megilleti úgy is, mint nőt. Különös tiszteletet érdemel, mint Jókainé, de hogy tribunusi jogokkal ruháztassék fel az ő egyéni, külön lényé, az nem igaz.

Próbáljon meg Nagy Bella embert ölni. Ugy a törvény elé állítjuk, mint a pinty. Daczára annak, hogy a Jókai Mór felesége. S miután Nagy Bella asszony tényleg elkövetett

A NAGY VILÁGBÓL.

© Furor peticionalis. Orvosi könyvekben ilyen kifejezés nem olvasható. Ezt az összeállítás, mely, megengedem merészen szokatlan, ezek a peticionalis napok születtek. Nagyzási hóbortnak, esetleg fejjel a falba menésnek is lehet nevezni. A furor peticionalis Aradmegyében ütötte fel fejét, elannyira, hogy 7 mandátum közül 5-öt lepett meg ez a különben nem veszedelmes betegség. A kurjának Aradmegye, mondhatnánk a gyomrában van. A Kormos-Szelle-ügy is Aradmegyéből intézett a kuria el-

len egy lovagiatlan támadást, most aztán öt megpeticionált mandátum járul a legfelsőbb ítélőszék elé, mondván: „Azért jöttünk, hogy elűzzük unalmatokat“. Hát ez igen kegyes dolog, de úgy hisszük, hogy a kuria a pokol fenekére kíván minden bukott jelöltet, kivált, ha az Aradmegyéből való. Aradmegye a választási harcban hangzatos nevet vívott ki magának, mely így szól: *A megpeticionált vármegye.*

*
+ **Kecskeméthy.** Ez a név most egy félmillió sikkasztás révén lett Magyarország-szerte ismeretessé. Ismerik már külföldön is, de csak a vasuti állomásokon leskelődő detektívek. Ezek se privát passzióból tanulták be a magyar jogász nevét, hanem mert le kell fülelniök a fiatal urat, akárhol érik. A Kecskeméthy eseténél nem az az érdekes, s nem ez ad gondolkozni valót, hogy egy intelligens fiatal ember ilyen bűnre vetemedhetik. Ezen már rég tul vagyunk. Az intelligencia már nem védőbástya a bűn kísértései ellen. Sokkal megdöbbenőbb azonban, hogy némely lapok úgy tüntetik fel a sikkasztást, mintha ezt egyenesen az Egyetemi kör, melynek a szőkevény alelnöke volt, követte volna el. Ezt az alkalmat jónak látják felhasználni arra, hogy a Nemzeti Ideált is egy sikkasztó tollából fakadottnak mondják. Az ilyen felekezeti politika pedig meg szokta magát bosszulni.

*
** **Kedélyes betörők.** Ugy hiszem, Aradon történnek a legkedélyesebb betörések. Nincs a világnak az az operett-libretto írója, aki mulatságosabb betörési jelenetet tudna összehozni, mint a milyent Gáspár Lajos betörő ur rögtönzött a Kintzigék lakásán. Azután a szerenádozó betörő. Ha így folytatódik, legközelebb ilyen jelenetek fognak lefolyni Aradon:

Betörő: Jó estét, Andris. Hogy vannak odabenn?

Rendőr: Köszönöm, nagyságos ur. A kapitány urnak a foga fáj.

Betörő: Szegény barátom. Adja át neki őszinte részvétemet. Hát Andris gazda, hol van egy ház, a hol nincs otthon a gazda? Szeretnék valahová betörni.

Rendőr: Most nem tudok ilyen házat.

Betörő: Nincs, no nem baj. Van még elemózsia a legutolsó betörésemből. Az fényes dolog volt.

Rendőr: (nyelvével csettintve.) Meg hiszem azt, nagyságos ur. Büszkék voltunk rá, hogy ilyen betörés minálunk történt. Hogy nevetünk rajta!

Betörő: (hanyagul.) Na tudja nem volt valami elsőrangú produkció. De azért nem volt valami rossz ötlet, hogy a gazdával, akinél betörtem, csillagott ruggattam. Mi?

Rendőr: (hasát fogva nevéttében.) Hahaha..

Betörő: Hát mikor a fölébredt csecsemőt álomra ringattam, megettem két üveg dunsztot, elszittam két csibuk dohányt s aztán a zongorán eljátszottam a dunári valcert?

Rendőr: Hahaha: (Nyakába borul) Zseniális dolog volt. Az is nagyszerű volt, mikor Nagyságod ott hagyta a névjegyet.

Betörő: Hát tetszett magának, kis hamis? (A rendőr zsebéből kiemeli az órá.) Na, Isten megáldja, Andris gazda. Ha lesz valami csak szóljon. Itt van adok magának egy kis csekélységet. (Egy hatost nyom a markába.)

Rendőr: (Szalutál) Az isten fizesse meg százszorosan ezt a csekélységet.

*
△ **Költészet az „Apróhirdetésben.“** Mióta ocsóbb lett az „Apróhirdetés“, azóta a Kárpátoktól az Adriáig széles e hazában nagy használatnak örvend a kishirdetéses levelezés. A kinek lakás kell, szoptatós dajkát ki keres, biciklit vagy uraságoktól levetett ruhát akar eladni, ki szerelmében csalódva vigasztalóért eped, ki még az óhajtott ideált nem találta meg, ki pillanatnyi pénzzavarban szenved, ki „érdek nélküli“ ismeretséget óhajt kötni, az csak az apró hirdetés kipróbált sikerű szolgálatát veszi igénybe és célját bizton eléri.

A napokban egy fővárosi lapban az alábbi kis vers volt az apróhirdetések között. Tehát a kishirdetés, quasi suadente diaboló egy-némely költői kedelyt lírai kirohanásra inspirál. Ez tehát a legujabb „irodalmi műfaj.“
Ime a vers:

A FŐVÁROSI DON JUANOKHOZ.

Kékszemű lány vagyok én,
Hajam aranyszőke,
Nagyon illenek reá
Egy kis főkötőke.

De bár tizennyolc tavaszt
Éltem már keresztül,
Szerelemtől a szívem
Eddig meg nem rezdült.

Pedig bizony elégét
Kurizáltak nekem,
De talán az volt a baj,
Hogy csak a vidéken.

rosszat mondani nem lehet, jót igen sokat. Hogy az infula alatt nemes szív dobog s józan agy működik, hinnünk kell, mert ennek az ellenkezője nincs még bebizonyítva.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

BEMUTATÓ ELŐADÁSOK.

Szivem: E három felvonásos bohózat volt a multhét színházi szenczációja, mindannyiszor telt ház előtt játszották el színészeink ezt a francia szellemi szikrákkal telt darabot.

Mint minden francia darabban, — úgy a Szivemben is a „nő“ lelki világa csucosodik ki tanulmány tárgyává — hol jó, hol rossz színben állítják eléink a nőt, a teremtségek koronáját.

A nő az élet, és a szerelem a nőben az alkotó természet ujjá szülte magát, a női lélek szeszélyes és jóságos — mint maga a természet: A nő nem mindenkor felel meg a a főnséges természeti rendeltetésnek. És ennek oka az, hogy a nő mint a multban, úgy ma is rabszolgája a férfinak a társadalmi kényszer érdeke miatt. Azért fejlődik ki a nő lelkében annyira a titokzatosság szelleme — mert már gyermek korában szárnyát szegik annak, a mi benne a természet törvénye lenne.

Talán mi még ennyire nem vagyunk, De a francziák irodalmából látjuk hogy nekik nagyon sok Antoinetteik vannak, akik aztán nagyon is megbüntetik azokat a férfiakat a kik őket a Hymen rózsalánczával magukhoz merték fűzni.

Egyébként a Szivem bohózat nagyon kedves dolog, és elmulathat rajta mindenki a ki a kaviart és pikantériát szereti.

Az előadás arányban állt a darab jóságával. Angyal Ilka pompásan. Jellemezte a francia könnyűüvéru asszonyt, László Gyula szintén igen jó volt, Fenyéri, Menszáros Margit, Palágyi, Komlóssy Ilonka, és Giréth kiegészítették az előadás sikerét. (H. I. i.)

A postásfiu. Az angol operettbohózatokból kaptunk ismét egyet. Vajjon beteges tünet, az izlés lealacsonyodása, vagy mi az, hogy a közönség az angol operettért rajong, nem tudjuk, nem is kutatjuk. Elég az hozzá, hogy az angol operett, a fülbemászó melodiái és a ritmikus táncja miatt belopja magát az emberek fülébe és ott zsiibog, dorombol, valameddig

a zongoraverkli tönkre nem teszi. A postásfiu is ilyes angol operett, a zenéjét Caryl és Monckton komponálták össze, dallamosan és fülbemászóan. A szövege említésre sem méltó. Hogy mégis néhány sorral többet kell róla írni azonfelül, hogy a zenéjét megdicsértük, az onnét van, hogy a kritikáról volna néhány szavunk. Krecsányi a minap egy fővárosi ujságban erősen kikelt a vidéki kritikusok ellen, kifogásolván azt, és szerintünk egész helyesen, hogy a vidéken holmi magánhivataltokok, szóval a színházhoz nem értő smokkok irnak kritikát. A postás fiu premiérje után is volt alkalmunk bosszankodni egy ilyen smokk-kritikán, a mikor az állítólagos „esztétikus“ Dienzl kar-mester urat dicsérte föl az egekig, csak azért, mert zongora kivonattól el tudta dirigálni a darabot. Viszont kötelességének tartotta az „esztétikus“, hogy *Haidt* Margittól, minden további megokolás nélkül, megvonjon minden művészi kvalitást. Meddő dolog volna az ilyen fiatal urakba egy kis józan belátást diktálni, mert ezek a fiatal urak többnyire a hivatalfőnökük véleménye szerint irnak, ám sajnálatos dolog ez a kritika tekintélye érdekében, mert ily módon csak Krecsányi direktor állítását igazolják. Ez továbbá oka annak is, hogy a színészek nem respektálják a kritikusokat, hanem még a legjelentéktelenebb vidéki primadonna is kutyakorbácsal akarja a kritikát a maga részére megnyerni.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Kéziratokat nem adunk vissza. Folyóiratunkat érdeklő szellemi közlemények Arad, Szabadság-tér 16. szám alá czimzendők.

Amateur fényképezek . . . Akik szép felvetelekkel rendelkeznek, szívesen közöljük képeiket.

Arad és az alföld vármegyéinek fényképezéséhez. „Szépségrovatunk“ részére szívesen veszünk szép női arcképeket, az illető objectum nevet is kérjük, a fénykép készítőjét megnevezzük.

Tatjana Arad. Hogy lapunk tetszik és hogy annak irányával és tartalmával meg van elégedve — csak bizdító reánk, hogy az még jobb és élvezhetőbb legyen. Az előfizetők szépen szaporodnak, ha ez továbbra is így megy, akkor teljesül önnek az az óhaja, hogy rövid idő múlva hetenkint fogja olvashatni lapunkat.

F. H. Arad. A kis dalok karácsonyi számunkban jönni fognak.

N. G. Pécs. Bizony nem egyszer teszik tönkre a verset a sajtóhibák koboldjai. Ezután jobban fogunk ügyelni.

Nem közölhetők. Katona élet. — Kávéházban. — Minek is szeretni. — Városatya.